

Aleg. 215.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o wniosku pośła Struszkiewicza w sprawie wprowadzenia w życie spodziewanej ustawy państwowej o kredycie melioracyjnym.

Wysoki Sejmie!

Przedłożenie wniesione na jesiennej sesji Rady Państwa w roku 1894 pod l. 1.003, o kredycie melioracyjnym, spowodowane niewątpliwie żądaniami Wysokiego Sejmu od r. 1880 się powtarzającymi, czyni zadosyć takowym, przyznając prawo pierwszeństwa hipotecznego dla pożyczek zaciągniętych w celu przeprowadzenia melioracyi tak zwanych trzeciorzędnych, t. j. drenowania i nawadniania. Postanowienia zawarte w tym przedłożeniu rządowem, określają ściśle warunki pod jakimi pierwszeństwo hipoteczne dla tych pożyczek przyznanem być może, a przede wszystkim podnieść należy, że §. 5. tego projektu wyraźnie sposób użycia tej pożyczki normuje, zastrzegając wypłacanie takowej li tylko za skuteczną robotę, wyklucza więc tym sposobem możliwość użycia do innych celów, pożyczonego na wskazaną melioracyę kapitału.

Spodziewać się należy i dopominać trzeba, ażeby projekt ten do prawa, tak decydująco mogącego wpłynąć na przyspieszenie robót melioracyjnych tak nieodzownych dla zabezpieczenia i zwiększenia produkcji rolnej naszego kraju, był w drodze konstytucyjnej jak najprędzej przeprowadzonym i wszedł w życie, z tą bowiem chwilą należy się spodziewać, że czynność dotychczasowa w kierunku przeprowadzania melioracyi rolnych w kraju naszym z tylu rozlicznych względów tak pożądaných i koniecznych, żywszym jak dotąd postępować będzie krokiem. Nikt bowiem już odtąd nie będzie mógł powiedzieć, chociażby na najbardziej obdłużonej gospodarował posiadłości, że z powodu braku kapitału potrzebnej melioracyi przeprowadzić nie jest w możności, gdyż uczyniwszy zadość warunkom ustawy niewątpliwie dostanie na przeprowadzenie melioracyi potrzebnego kapitału.

Z chwilą więc kiedy spodziewana ustawa wejdzie w życie, niezawodnie znacznie zwiększy się zapotrzebowanie sił technicznych krajowego bióra melioracyjnego, którego działalność jakkolwiek powszechnem szczyżącą się uznaniem — nie wystarcza na zaspokojenie obecnych potrzeb, a zauważyć należy postanowienie ustawy, że li tylko projekty wypracowane przez krajowe bióro melioracyjne lub pod jego autoryzacją, dają podstawę do żądania i przyznania kredytu melioracyjnego z przywilejami przez ustawę przyznanymi, a jedynie w tych krajach austriackich, w których krajowych biór melioracyjnych nie ma, organa techniczne przez c. k. Rząd specjalnie do tego upoważnione takie projekta sporządzać i wykonywać będą mogły.

Z góry więc przewidzieć można, że zwiększenie krajowego bióra melioracyjnego będzie nieodzownem; potrzebę tę komisya gospodarstwa krajowego uważa sobie za obowiązek z naciskiem podnieść, mając nadzieję, że Wydział krajowy znajdzie odpowiednie sposoby, za pomocą których pozyskanie odpowiednich sił będzie możliwem, musi jednak zauważyć, że i oszczędzanie tych sił, a raczej używanie li tylko do czynności ściśle w zakresie bióra melioracyjnego leżących, winno być jaknajkategoryczniej przestrzeganiem, dla załatwiania bowiem potrzeb technicznych innych departamentów Wydziału krajowego, zdaje się łatwiej będzie pozyskać odpowiednie siły, czy to przez zwiększenie liczebne czy też przez użycie pomocy techników prywatnych od wypadku do wypadku. Nasuwa się też w tem miejscu uwaga, że w chwili kiedy spodziewana ustawa państwowa, o której mowa, wejdzie w życie, uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 zarządzająca bezpłatne sporządzanie planów przez krajowe bióra melioracyjne winna być zniesioną. Dotąd bowiem sporządzanie planów technicznych bezpłatnie jako środek ułatwiający i pobudzający było usprawiedliwionem. Obecnie jednak skoro poczucie o potrzebie, pożyteczności drenowania jest spopularyzowanem, a kaźden właściciel gruntu z łatwością będzie mógł korzystać z kredytu melioracyjnego, który będzie udzielanym w wysokości kosztorysem melioracyjnym oznaczonej, a koszt zdjęć i sporządzenia wchodzi niewątpliwie w kosztorys całej roboty, a poniesiony nakład cały będzie mógł w szeregu lat być amortyzowanym, przeto to obciążenie funduszu krajowego na korzyść pojedynczych interesowanych okaże się zbędnem, a równocześnie przez zniesienie powołanej uchwały osiągnie się prawdopodobnie oszczędzenie nie jednej pracy około projektów, o których zrealizowaniu nie ma pewności, względnie użycie sił technicznych bióra melioracyjnego li tylko do sporządzania planów rzeczywiście wykonać się mających się ograniczy.

Znane są trudności jakie Wydział krajowy ma do zwalczenia, kiedy chodzi o pozyskanie kandydatów na inżynierów melioracyjnych. Trudności te leżą nietylko w słabej frekwencji zakładu politechnicznego, ale także i w niskiem wynagrodzeniu elewów krajowego bióra melioracyjnego, dla tego komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że Wydział krajowy winien wziąć pod rozważę: czy i o ile wypadaloby polepszyć byt młodych techników do bióra melioracyjnego wstępujących i czy na tej podstawie byłaby nadzieja pozyskania dostatecznej liczby kandydatów na inżynierów melioracyjnych. Wreszcie winienby Wydział krajowy wziąć pod rozważę czy i o ile należałoby popierać tworzenie się przedsiębiorstw prywatnych, mających na celu wykonywanie drenowania, nawodniania i t. p. Usługi, jakie melioracyom rolnym oddały tego rodzaju przedsiębiorstwa za granicą, nie pozwalają wątpić o ich użyteczności, a współdziałanie Wydziału krajowego w tworzeniu się takich przedsiębiorstw, obok materyalnego poparcia z funduszu na popieranie przemysłu rolniczego, przeznaczonego z zastrzeżeniem dostatecznego wpływu na przedsiębrane roboty, — stworzyłoby najprawdopodobniej pożyteczną pomocniczą organizację — mogącą w odpowiednich warunkach znamienite oddać usługi. Myśl więc tę poddaje komisya rozważę Wydziału krajowego. Uwaga ta nie dotyczy oczywiście planów i zdjęć odnoszących się do prac bióra melioracyjnego dla spółek wodnych.

Strona finansowa spodziewanej ustawy zasługuje również na baczną uwagę i wymaga pewnego przygotowania, nie tylko ze względu na to, w jaki sposób papiery melioracyjne najlepiej mogłyby być spieniężone, gdyż w obec przywilejów, jakie ustawa spodziewana, pożyczkom melioracyjnym przyznaje, należałoby się spodziewać, że z tej strony bank krajowy jako instytucya jedynie powołana w prowadzeniu tej akcyi nie napotka na poważniejsze trudności — sposób jednak w jaki przyznana promesa będzie realizowaną — zapewniający z jednej strony użycie niewątpliwe w oznaczonym celu, z drugiej jednak nie robiący nie potrzebnych trudności w wypłacie robotników i pokryciu innych kosztów z melioracyjną robotą połączonych, sposób wypłaty bez biurokratycznych subtelności — a jednak zapewniający zupełne bezpieczeństwo — i nie wymagający w konsekwencyi kosztownego a często i niewygodnego pośrednictwa — wymaga dokładnej i głębokiej rozważę i dla tego komisya gospodarstwa krajowego sądzi, iż Wydział

krajowy już obecnie zechce wezwać Dyrekcyę banku krajowego do opracowania takiego projektu w myśl powyższych uwag. Rozpatrzenie go bowiem wczesne przez koła interesowane — ze względu na zupełną nowość rzeczy jest niewątpliwie pożądanem.

Na podstawie powyższych wywodów komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z wniosko-dawcą prosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu by w obec spodziewanej ustawy państwowej o kredycie melioracyjnym, poczynił odpowiednie kroki przygotowawcze, ażeby w chwili, kiedy ustawa ta uchwaloną i sankcyonowaną zostanie, wprowadzenie jej natychmiast w życie, było umożli-wionem.

Lwów dnia 4. lutego 1895.

Przewodniczący:

Polanowski w. r.

Sprawozdawca:

Wł. Struszkiewicz w. r.

